

Havne udvikling

Oplæg til en Bæredygtig Udvikling

Friluftsrådet, København og Danmarks Naturfredningsforening, København vil sammen med en række blå organisationer og lokaludvalg (se listen nedenfor) foreslå følgende:

På vandet

Bevar vandareal

Der bør tænkes nøje over hvad man reelt ønsker at vandarealet skal bruges til. By og Havn er begyndt at arbejde med zoner, dette er en god start. Vi mener dog der skal mere til. På nuværende tidspunkt er man ved at opfylde et næsten 3 kvadratkilometer stort areal i udsejlingen af havnen, Lynetteholm, som udover at en række miljømæssige problemer beslaglægger vandareal som ellers har været et yndet mål for fritidssejlere, roere og som udfordrer sikkerheden ved ind og udsejling af havnen for mindre både.

Vi mener generelt, at der fra yderpunktet ved langeline og ned til slusen, bør være et totalt stop for mere opfyld af vandarealer.

Husbåde

Den frie vandflade bør sikres, så den kan bruges til sejlede, badende og lystfiskere, fremfor husbåde og aktiviteter på flåder som er ikke vandrelateret. Vi skal derfor opfordre til at i en lokalplan for havnen fastlægger hvor der i fremtiden kan placeres husbåde mv. Vi foreslår at dette kun skal kunne foregå nogle få steder i de ydre havneområder. I de øvrige dele af havnen skal kun kunne placeres husbåde i begrænset omfang og som er ombyggede fartøjer, så det maritime præg i havnen ikke går tabt.

Udbygning ud over vandet

De historiske kanaler (Christians Havns Kanal, kanalerne omkring Slotsholmen mv.) er fredede. Dermed er der begrænsninger for kanalernes anvendelse og det er generelt ikke muligt at bygge f.eks. træ-dæk ud over vandet, som det gøres på Papirøen. En lignende begrænsning ønskes i hele havnen for at sikre at den frie vandflade i størst muligt omfang.

Kajerne

Elmotor

Vi mener at der generelt skal gælde samme regler på vandet, som gælder på land. Så når der sættes restriktioner for udledning fra fossile køretøjer på land, bør de samme være gældende på vandet. Københavns Kommune har givet tilladelse til brug af fossile fartøjer på vandet indtil 2037. Det er helt uacceptabelt og bør ændres snarest muligt.

Støj

Støjforurening i form af lyd fra bådmotorer og fra højtalere bør begrænses specielt i de områder af havnen som også fungerer som boligområder og i områder hvor der ønskes udviklet zoner med lav aktivitet af hensyn til naturen og oplevelsen af den.

Udlejningsbåde

Det er bådudlejernes ansvar at lejere af både gøres bekendt med færdsels- og sikkerhedsregler i havnen. I tilfælde hvor dette ikke efterleves skal en udlejer kunne fratages retten til at udleje både i Københavns Havn. Antallet af bådudlejere bør begrænses til det nuværende antal.

Sikkerhed ved ind- og udsejling af havnen

Anlæg af Lynetteholm betyder at alle, store og små skibe, skal ind og ud af samme indsejling med større sikkerhedsmæssig risiko for mindre både, kajaker og robåde. Alternative indsejlinger bør derfor sikres for disse bådtyper. Lignende forhold kan opstå i forbindelse med stormflodssikring fra syd i Kalveboderne, ligesom den nuværende overbæring ved Stigbodene bør tilpasses så passagen bliver mindre følsom for strøm.

Biodiversitet

Havnen er en vigtig fuglelokalitet. Det gælder både for ynglefugle og fugle der raster og fouragerer. Særligt bør der fokuseres på havnens yderområder, hvor der er mest "natur": Nordhavn, Kalveboderne og Sydhavnstippen og de omgivende områder. Men det gælder også for Refshaleøen, Erdkehlgraven og den sydlige del af Prøvestenen.

Der er en række særligt truede arter der yngler i havnen. Det er bl.a. digesvaler, der flere steder yngler under kajerne, bl.a. på Langelinie og i Nordhavn. Ved den løbende vedligeholdelse af bolværkerne er det derfor nødvendigt at tages hensyn til digesvaler. Både Sydhavnstippen og Nordhavn er desuden ynglested for en række småfugle, stenpikker, husrødstjert og sanglærke mv. Fuglene er knyttet både til områder, hvor der er bevoksning, buske og vandhuller, men også til kajkanter og stensætninger.

Ynglefuglene trues af forstyrrelser af menneskelig aktivitet og menneskernes dyr, katte og hunde.

For de fugle som raster og fouragerer i havnen, gæs, ænder, vadefugle, edderfugle og en del rovfugle er det først og fremmest pladsen og den relativt ekstensive udnyttelse af vandfladen og de tilstødende landarealer som er vigtige. Ved den videre udvikling af havnen er det derfor vigtigt, at der bevares rolige og ekstensivt udnyttede områder og der på de tilstødende landarealer gives mulighed for udvikling af "vild" natur. For at fremme naturoplevelsen i Havnen og for fuglene skyld kunne det være interessant at se på, om der kunne oprettes nogle fugleøer i havnen. Øerne kunne anlægges i havnens yderområder.

Ud over fuglene er der knyttet en række beskyttede padder og krybdyr til havneområderne. F.eks. den grønbrogede tudse som findes både i Nordhavn, på

Refshaleøen og på Prøvestenen. Ved den løbende havneomdannelse er det muligt at sikre erstatningsnatur og dermed den grønbrogede tudses overlevelse.

I vandet

Biodiversitet

Biodiversiteten under vand har et stort potentiale for udvikling: Ved at anlægge nye stenrev og banker med groft grus som giver grundlag for et mylder af liv. Særlige områder skal synliggøres for borgerne i byen ved at sætte undervands kameraer op, som streamer til skærme langs kajkanten eller en hjemmeside.

Ålegræs er særligt vigtigt for havnens biodiversitet for eksempel som opvækstområde for fiskeyngel. Ålegræs gror de steder i Havnen, hvor bund og lysforhold gør det egnet. Derfor skal områder bevokset med ålegræs beskyttes mod ødelæggelse, opfyld, sedimentforurening mv.

Generelt bør belastningen med næringsstoffer i Havnen nedbringes, ligesom en tilstrækkelig god gennemstrømning i havnen skal bevares ved etablering af stormflodsløsninger mod nord og syd.

I Kalveboderne er der flere å-udløb. Et af dem, Harrestrup Å, har et potentiale i forhold til havørred når åen bliver genslynget og når vandkvaliteten forbedres efterhånden, som der kommer styr på overløb fra kloakkerne i åens opland.

Overløb

Københavns kommune og HOFOR som forsyningsselskab bør lægge en strategi for at sætte prob i alle de mange overløb som der findes i havnen. Det bør f.eks. være muligt at lukke overløbene i kanalerne rundt om Christiansborg og ved Kalvebod Bølgen.

Badevand

Det skal være sundhedsmæssigt sikkert at bade i Havnen. Det fordrer at der er god gennemstrømning og at der kun undtagelsesvist graves i bunden af havnen som er fyldt med tungmetaller og giftige organiske forbindelser. Særlige vind- og strømforhold kan forårsage erosion af havnens bund og dermed spredning af giftige sedimenter. Derfor er det vigtigt at der regelmæssigt tages prøver de steder hvor der bades og at disse prøver tages korrekt i forhold til, at en del af forureningen findes opslemmet i havnevandet som fine partikler.

Badezoner

De allerede udpegede havnebade, badezoner og dyppezoner bør udvides i det omfang det kan gøres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Samtidigt er det nødvendigt at der gøres en betydeligt større indsats end på nuværende tidspunkt for at fremme sikkerheden. Ud over skiltning, apps mv er det igangsatte pilotprojekt med Sejlende havneværter muligvis den rigtige vej at gå. Skoler, ungdomsklubber mv bør også inddrages for at udbrede kendskabet til sikker badeadfærd i havnen.

For mennesker med handicap er der behov for ramper og niveaufri adgang f.eks i form af hæve/sænke platforme ved havnebade og badezoner ligesom trappetrin og høje kanter bør undgås.

Langs vandet

Sikkerhed

Der bør laves en strategi for, hvordan man øger sikkerheden i havnen. I dag er der ingen krav overfor private boltværks ejere om rednings udstyr. Det betyder, at flere steder i havnen, kan der være livsfarligt at falde i vandet, for man kan ikke redde sig selv op eller blive reddet op af andre. Der bør være sikkerhedsudstyr langs kajkanten f.eks i form af sikkerhedsstiger og redningskranse. Der bør på intet tidspunkt være længere en 350 meter til nærmeste redningskrans mv. Ligesom, at der maksimalt er 500/350 meter til nærmeste hjertestarter.

Sikkerhedsudstyr bør også tage hensyn til mennesker med handicap f.eks at redningsstigerne er i stærke kontrastfarver, og der er taktile markeringer med jævne mellemrum langs kajen. Redningsudstyr skal være nemme både at nå og bruge for personer med nedsat mobilitet. Alarmknapper placeret på den rigtige måde kan også være en mulighed. Flydende platforme, eller lave pontoner vil gøre det nemmere for personer at kunne komme op af vandet.

Ifølge Ekspertudvalget for Havnesikkerhed bør havneejerne gennemgå deres havn for risikozoner og de professionelle aktører i nattelivet bør ikke opsætte borde mv langs vandet.

Adgang

Adgangen langs kajerne sikres og forbedres både for gående og cyklende. Brug af farver eller teksturer kan bruges til at adskille stierne visuelt og fysisk.

For personer med syns- eller kognitive udfordringer kan der opsættes way-finding punkter. Ligesom personer med nedsat mobilitet har behov for bænke og hvilestationer langs stierne med plads til kørestole.

Differentiering mellem aktivitetsområder og forstyrrelsesfri zoner

Det er vigtigt at der differentieres mellem områder med mange aktiviteter og mere forstyrrelsesfri zoner hvor ro og nærhed til vandet kan nydes. Kajstrækninger med naturpræg, f.eks strækningen langs Nokken friholdes for yderligere anlæg og på denne strækning arbejdes der for at gøre overgang mellem land og vand så naturligt som muligt

Potentiale for vand-idræts faciliteter

Samtidigt er der et stort potentiale for flere faciliteter for vand-idræt. København Havn kan blive Danmark største facilitet for vand-idræt og det betyder at der skal laves flere steder med mulighed for bevægelse svømning, SUP, kajak mv. Det kunne også være styrketræning, funktionel træning, luft til at kunne pumpe cykler op eller udspringstårne til vovehalsene. Som passer naturligt ind i den øvrige

funktionalitet i havnen og hvor der også tages hensyn til biodiversiteten. I Sydhavnen er der særlige muligheder for windsurfing.

Blå foreningshuse / opbevaring

Der bør gives mulighed for etablering af faciliteter til opbevaring, omklædning og andre faciliteter til vand-foreninger langs havnen. Dette gælder specielt i de nye bydele f.eks. i Nordhavn og Sydhavnen, hvor kajkanterne ofte er ejet af bagvedliggende boligforeninger.

Ejerskab af bolværk

Ejerskab af bolværk opleves ofte som en begrænsende faktor for havnens udnyttelse hvor ejerskab af bolværket er overgået til nye private ejere i forbindelse med havneomdannelsen. Selv om der formelt er fri adgang langs havn og bolværker opfattes denne "frihed" ofte meget forskelligt af "beboere" og "gæster" i havnen. Der bør derfor gennem lokalplanlægning og andre former for regulering tydeliggøres muligheden for at benytte kajkanterne til ophold og anløb med mindre både.

Et lignende forhold kan gøre sig gældende i områder som er udlagt til alment fritidsområde, f.eks. Lagunen bag Amager Strandpark, hvor faste brugere af faciliteterne forhindrer udefra kommende brugere i at benytte områdets anlægspladser.

Brugere

Formidling

Havnens natur formidles til byens borgere, børn mv. WWF har sammen med By og Havn lavet en række posters om havnen, de står dog kun ved Toldboden og der bør være meget mere oplysning om havnen og vandet langs kajkanterne. Så borgerne ved, at havnen er et af de steder med mange fiskearter, ynglende og rastende fugle mv.

Der lægger også en stor opgave i at formidle sikker brug af og på vandet. Mange som færdes på vandet, kender ikke søfartsreglerne og det skaber usikkerhed for øvrige bruger af havnen og kan ende i ulykker. Denne formidling kan ske med skilte/plancher som stilles op om sommeren eller via formidling på sociale medier. Alle brugere, har sammen et stort ansvar.

Der bør stilles krav til bådudlejere om bedre at sikre sig, at lejere kender søfartsreglerne, og betinger sig, at bådføreren ikke indtager alkohol eller euforiserende stoffer i forbindelse med udlejningen.

Events

Lige som med brug af elmotor, mener vi der for events skal gælde samme regler til vands som til lands. Det kan ikke være meningen, at ønsker man f.eks. at lave Christiansborg rundt, VM i Stand-up paddle eller Harbour race, så skal kommercielle aktører kompenseres økonomisk. Holdes der løb, cykelløb eller demonstrationer på vejene i København, så skal der ikke kompenseres på samme

måde til de kommercielle brugere. Det er en ulighed, som ikke er rimelig og bør ændres.

Overbæringer / isætning og optagning for små både

Københavns havne savner flere steder, for almindelige borger som er uden for foreninger, kan sætte deres både i vandet eller tage dem op. Ligesom der savnes opbevarings muligheder til værdigenstande mens man er på vandet

Toiletter

Der er generelt alt for få offentlige toiletter langs kajkanterne og det betyder, at folk må klare sine fornødenheder andre steder. Politikerne kan ikke både bede borgerne om at bruge havnen og så lade være med at skabe rammerne som gør dette muligt.

Maritime naturhavn

Vi vil gerne beholde det historiske udtryk af Nyhavn, Christianshavns kanal, Nyholm og området rundt om Slotsholmen som en maritim Naturhavn, som afspejler Københavns historie. Danmark var tidligere en af verdens største søfartsnationer og vi mener at dette fortsat skal kunne opleves ved besøg til København.

Foreninger / Forbund / NGO mv

- Dansk Forening for Rosport
- Dansk Kano Kajak forbund
- Dansk Sejlunion
- Surf & SUP Danmark
- Svøm Danmark
- Dansk Sportsdykker Forbund
- DGI Storkøbenhavn
- DIF
- Handicaprådet
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Sportsfiskerforbund
- Friluftsrådet
- Amager Vest Lokaludvalg
- Christianshavns Lokaludvalg
- Indre By Lokaludvalg
- Vesterbro Lokaludvalg
- Østerbro Lokaludvalg